Iran Varzeshi Newspaper

iranvarzeshii

• پنجشنبه ۵ آذر ۱۴۰۵ • ۱۶ جمادی‌الثانی ۱۴۴۸
• سال سی‌ام • شماره ۸۲۷۴

www.INN.ir/sport

ایران ورزشی

• صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
• مجری: مؤسسه فرهنگی و مطبوعاتی ایران
• رئیس هیأت مدیره: صادق حسین جابری انصاری
• مدیرعامل و مدیر مسئول : علی متقیان
• سردبیر ارشد مؤسسه: هادی خسرو شاهین
• سردبیر ایران ورزشی: علی جوادی
• تلفن: ۱۴ـ۸۸۵۰۴۱۱۳ • نمابر: ۸۴۷۱۱۱۷۳
• چاپ: چاپخانه مؤسسه جام جم
• سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ ـ ۸۸۵۰۱۳۰۰ ـ ۸۸۷۴۶۵۸۳
• امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰ ـ ۸۸۵۲۱۹۵۴
• نشانی: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
• صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵

داوران؛ قربانی یا شریک جرم؟

یکی از پرسش‌های کمتر مطرح‌شده در پرونده داوری فوتبال ایران، مسئولیت خود داوران در تداوم وضعیت موجود است. در حالی که معمولاً تمام انتقادها متوجه کمیته داوران و فدراسیون می‌شود، کمتر درباره نقش جامعه داوری در مطالبه شفافیت صحبت می‌شود. چرا داورانی که سال‌ها در بالاترین سطح فوتبال قضاوت کرده‌اند، پس از پایان دوران فعالیتشان تازه لب به افشاگری باز می‌کنند؟ اگر تخلف، فشار یا مناسبات غیرحرفه‌ای وجود داشته، چرا این مسائل در زمان وقوع به شکل مستند و از مسیرهای رسمی پیگیری نشده‌اند؟ البته ترس از کنار گذاشته شدن، محرومیت یا حذف از چرخه قضاوت می‌تواند بخشی از این سکوت را توضیح دهد، اما نمی‌تواند آن را برای همیشه توجیه کند. شاید هم عدم رسیدگی درست و اصولی به پرونده‌های اینچنینی در سال‌های قبل و ناامیدی از رسیدگی به این موارد، باعث شده تا داوران این ریسک را به جان نخرند و سال‌ها بعد از سوت آخرشان، لب به صحبت باز کنند.

سوژه

از اعتراض باشگاه‌ها تا حاشیه‌های VAR و افشاگری‌های سریالی

وقتی جنجال پای ثابت است

داوری یکی از مهم‌ترین سوژه‌های حاشیه‌ای لیگ برتر فوتبال ایران در فصل بیست‌وششم بوده است. از هفته‌های ابتدایی تا پایان هفته سیزدهم، اعتراض باشگاه‌ها، تصمیم‌های بحث‌برانگیز داوران، استفاده از سیستم کمک‌داور ویدئویی (VAR) و اظهارات جنجالی درباره فشارهای پشت پرده، بار دیگر عملکرد جامعه داوری را زیر ذره‌بین قرار داده است. در ادامه مهم‌ترین محورهای این جنجال‌ها را مرور می‌کنیم.

شروع فصل با اعتراض به کیفیت قضاوت‌ها

از همان هفته‌های ابتدایی، عملکرد داوران در برخی مسابقات با واکنش بازیکنان و کادرهای فنی همراه شد. تصمیم‌های مربوط به خطاهای حساس، پنالتی‌ها و کارت‌های انضباطی از جمله موضوعاتی بودند که پس از مسابقات مورد بحث قرار گرفتند. این اتفاقات نشان داد که داوری همچنان یکی از نقاط حساس و تأثیرگذار در رقابت‌های لیگ برتر است.

VAR؛ فناوری نجات‌بخش یا عامل تازه جنجال؟

یکی از مهم‌ترین موضوعات داوری در فصل بیست‌وششم، عملکرد سیستم کمک‌داور ویدئویی بوده است. انتظار می‌رفت استفاده از VAR اختلاف‌نظرها را کاهش دهد، اما طولانی شدن بررسی صحنه‌ها و برداشت‌های متفاوت از تصاویر در برخی مسابقات به جنجال‌های تازه‌ای منجر شد. پرسش اصلی این است که چرا با وجود فناوری پیشرفته، همچنان تصمیم‌های داوری با اعتراض گسترده همراه می‌شوند؟

شکایت پرسپولیس از قضاوت دیدار با استقلال خوزستان

یکی از نخستین اعتراض‌های جدی فصل به مسابقه پرسپولیس و استقلال خوزستان مربوط می‌شد. باشگاه پرسپولیس نسبت به برخی تصمیم‌های داور این مسابقه اعتراض کرد و موضوع بررسی قضاوت را به یکی از حاشیه‌های مهم هفته دوم تبدیل کرد. این اتفاق بار دیگر نشان داد که تیم‌های مدعی نسبت به کوچک‌ترین تصمیم‌های داوری حساسیت بالایی دارند.

دیدار نساجی و استقلال؛ اعتراض به پنالتی و اخراج

مسابقه نساجی و استقلال نیز با حاشیه‌های داوری همراه شد. دو صحنه مهم این مسابقه، از جمله برخورد مشکوک به پنالتی و تصمیم مربوط به اخراج بازیکن استقلال، مورد توجه قرار گرفتند. ورود VAR به بررسی صحنه‌ها نیز نتوانست به‌طور کامل به بحث‌ها و اختلاف‌نظرها پایان دهد.

ناظر ویژه برای مسابقات حساس

با افزایش حساسیت مسابقات بزرگ، کمیته داوران برای برخی دیدارهای مهم از جمله بازی‌های استقلال، سپاهان، تراکتور و پرسپولیس ناظر ویژه در نظر گرفت. این تصمیم نشان‌دهنده اهمیت مدیریت قضاوت در مسابقاتی بود که نتیجه آنها می‌توانست تأثیر مستقیمی بر جایگاه تیم‌ها در جدول داشته باشد.

پنالتی‌های بحث‌برانگیز؛ اختلاف همیشگی مربیان و داوران

تشخیص خطا در محوطه جریمه یکی از اصلی‌ترین زمینه‌های اختلاف در فوتبال ایران بوده است. در فصل بیست‌وششم نیز برخی برخوردها با اعتراض بازیکنان و مربیان همراه شد. مسأله مهم این است که نبود توضیحات شفاف درباره تصمیم‌های حساس، گاهی اعتراض‌ها را به حاشیه‌های بزرگ‌تری تبدیل می‌کند.

افشاگری درباره فشارهای پشت پرده بر داوران

یکی از جنجالی‌ترین مباحث داوری در این مقطع، اظهارات علی صفایی و مجتبی شجاعی درباره درخواست‌های غیرقانونی و فشار برای تأثیرگذاری بر روند مسابقات بود. مطرح شدن ادعاهایی درباره تهدید و فشار بر داوران، بحث سلامت ساختار داوری را فراتر از اشتباهات داخل زمین برد. البته این اظهارات باید از طریق مراجع رسمی بررسی شوند و نمی‌توان ادعاهای مطرح شده را بدون رسیدگی، تخلف اثبات شده دانست.

ملوان و گل‌گهر؛ جنجال بزرگ هفته سیزدهم

دیدار ملوان و گل‌گهر سیرجان یکی از پرحاشیه‌ترین مسابقات این مقطع بود. در این بازی، عرفان شهریاری از ملوان اخراج شد و مازیار زارع، سرمربی این تیم نیز به دلیل اعتراض به تصمیم داور کارت قرمز دریافت کرد. اتفاقات مسابقه به همینجا ختم نشد و تصمیم‌های داور و VAR واکنش‌های زیادی به دنبال داشت.

گل مردود گل‌گهر و اعتراض‌های ملوان

در جریان همین مسابقه، پس از بررسی VAR، یکی از گل‌های گل‌گهر مردود اعلام شد. این تصمیم در کنار اخراج بازیکن و سرمربی ملوان، فضای مسابقه را ملتهب کرد. اتفاقات پس از بازی نیز به حاشیه‌های انضباطی کشیده شد و رفتار سرمربی ملوان در برابر داور مورد توجه قرار گرفت.

کوچ داوران از قضاوت به بدنه باشگاه‌ها

استفاده از تخصص یا رابطه‌سازی؟

ورود داوران و کمک‌داوران سابق به بدنه مدیریتی باشگاه‌های فوتبال ایران، نه تنها در این سال‌ها زیاد شده بلکه اغلب شائبه‌هایی هم به وجود آورده است. مسیری که با هر انتصاب تازه، پرسش‌هایی درباره چرایی این جابه‌جایی و کارکرد حضور چهره‌های داوری در ساختار باشگاه‌ها ایجاد می‌کند. انتصاب حسن ظهیری، کمک‌داور سابق بین‌المللی فیفا، به‌عنوان معاون و قائم‌مقام باشگاه استقلال خوزستان، رضا کرمانشاهی به عنوان مشاور مدیرعامل باشگاه پرسپولیس، سعید مظفری‌زاده به عنوان مدیرعامل باشگاه تراکتور، هوشنگ نصیرزاده به عنوان مدیرعامل باشگاه تراکتور و همچنین فولاد خوزستان، البرز حاجی‌پور به‌عنوان مدیرتیم استقلال خوزستان، علی میرزابیگی به عنوان معاون شهاب زندی در دوران مدیرعاملی شمس‌آذر قزوین و سعید فتاحی، رئیس سابق کمیته مسابقات سازمان لیگ که در دوران ریاست مصطفی آجورلو و علی تاجرنیا در باشگاه استقلال فعالیت‌هایی داشتند، از این قبیل هستند.

تکرار این انتصاب‌ها، اگرچه لزوماً به معنای وجود رابطه ناسالم میان باشگاه‌ها و ساختار داوری نیست، اما نمی‌توان انکار کرد که زمینه شکل‌گیری برخی شائبه‌ها را فراهم کرده است. حضور چهره‌هایی که سال‌ها در جامعه داوری فعالیت داشته‌اند و با سازوکارهای این حوزه، مناسبات داوران و حساسیت‌های تصمیم‌گیری آشنایی دارند، ممکن است این تصور را ایجاد کند که برخی باشگاه‌ها به دنبال ایجاد ارتباطات غیرمستقیم با بدنه داوری هستند؛ تصوری که البته برای تبدیل شدن به اتهام، نیازمند شواهد و مستندات مشخص است. در مقابل، گروهی از داوران با چنین نگاهی مخالفند و معتقدند حضور داوران بازنشسته در باشگاه‌ها را باید از زاویه دیگری بررسی کرد. فوتبال حرفه‌ای امروز به مشاوران متخصص در حوزه داوری نیاز دارد؛ افرادی که بتوانند مربیان و بازیکنان را با قوانین، تفسیر صحنه‌ها و نحوه تعامل حرفه‌ای با داوران آشنا کنند. از این منظر، حضور یک داور باتجربه در بدنه باشگاه می‌تواند به کاهش اعتراض‌های غیرضروری، افزایش آگاهی از قوانین و مدیریت بهتر رفتار نیمکت‌ها کمک کند که در نهایت به نفع فوتبال ایران خواهد بود.

از اشتباهات تأثیرگذار تا افشاگری‌های فساد در جامعه داوری

داوری در محاصره سایه‌ها

گزارش ویژه

فائزه زمانی
خبرنگار

عکس: فوتبال ۳۶۰

جامعه داوری فوتبال ایران در حال حاضر با دو چالش جدی دست‌وپنجه نرم می‌کند؛ نخست، اشتباهات تأثیرگذار و مکرر داوران و دیگری، زنجیره افشاگری‌ها درباره فساد در داوری که طی هفته‌های اخیر به راه افتاده است. در سیزده هفته ابتدایی لیگ برتر، تصمیمات داوری بارها مورد انتقاد قرار گرفته و در مواردی جنجال‌های بزرگی به پا کرده است. اشتباهاتی که بعضی از آنها نتیجه مسابقات را تحت‌تأثیر قرار داده و در مواردی، حتی پس از ورود کمک‌داور ویدیویی، نه‌تنها ابهام‌ها برطرف نشده، بلکه پرسش‌های تازه‌ای نیز به وجود آمده است.

تقلیل وضعیت داوری فوتبال ایران به چند سوت اشتباه، ساده‌ترین و در عین حال سطحی‌ترین شکل مواجهه با چالشی است که ریشه‌های آن بسیار عمیق‌تر از اتفاقات داخل زمین است. پرسش اساسی اینجاست که چرا با وجود سال‌ها تجربه، برگزاری کلاس‌های توجیهی، ورود تکنولوژی VAR و تغییر نسل داوران، همچنان همان چرخه اشتباهات، اعتراض‌ها، توجیهات و در ادامه درگیری‌ها تکرار می‌شود؟ چرا اصلاحات مورد انتظار در ساختار داوری هنوز نتوانسته اعتماد ازدست‌رفته را به این مجموعه بازگرداند؟

وقتی باشگاه‌ها، مربیان و هواداران نسبت به نحوه انتخاب داوران، کیفیت نظارت بر عملکرد آنها، شیوه برخورد با اشتباهات و حتی سازوکار ارتقای داوران ابهام دارند، هر تصمیم بحث‌برانگیزی می‌تواند به جرقه‌ای برای شعله‌ور شدن بی‌اعتمادی تبدیل شود. در چنین فضایی، حتی تصمیم درست داور نیز به‌راحتی پذیرفته نمی‌شود و قضاوت‌ها بیش از آنکه بر مبنای واقعیت‌های فنی ارزیابی شوند، تحت‌تأثیر فضای بی‌اعتمادی قرار می‌گیرند.

در این میان، VAR هم نتوانسته آنطور که انتظار می‌رفت به نقطه اتکای فوتبال ایران تبدیل شود. تکنولوژی‌ای که قرار بود ضریب خطا را کاهش دهد و به شفافیت تصمیمات کمک کند، حالا خودش با پرسش‌هایی درباره استاندارد تجهیزات، تعداد و کیفیت دوربین‌ها، چیدمان و حتی نحوه استفاده از آن مواجه است. از سوی دیگر، این نگرانی وجود دارد که وابستگی بیش از اندازه داوران ایرانی به VAR، به‌جای تقویت توانایی تصمیم‌گیری آنها، از مسئولیت‌پذیری‌شان در لحظات حساس بکاهد و حتی در مواردی به کاهش قدرت تشخیص و تصمیم‌گیری مستقل آنها منجر شود. تکنولوژی زمانی می‌تواند به کمک داوری بیاید که زیرساخت، آموزش و نیروی انسانی متناسب با آن وجود داشته باشد؛ در غیر این صورت، صرف نصب چند مانیتور و استقرار اتاق VAR به معنای حرکت به سمت استانداردهای بین‌المللی نیست.

همچنین وقتی بعضی داوران با وجود اشتباهات بحث‌برانگیز دوباره در چرخه قضاوت قرار می‌گیرند و چیدمان داوران و تکرار نام‌های مشخص در مسابقات مختلف همچنان ادامه دارد، زمینه شکل‌گیری سوءظن‌ها فراهم می‌شود. برخوردهای سلیقه‌ای و دوگانه با تخلفات و اشتباهات از سوی کمیته انضباطی نیز بر دامنه این بی‌اعتمادی می‌افزاید. انتظار می‌رود معیارهای انتخاب، ارزیابی و محرومیت داوران روشن باشد تا هیچ باشگاهی احساس نکند در فرایند قضاوت و برخورد با اشتباهات، تفاوتی میان تیم‌ها وجود دارد.

البته تمام ماجرا به اشتباهات داوری و عملکرد VAR محدود نمی‌شود. اخیراً بعضی داوران بازنشسته دست به افشاگری درباره فساد در داوری زده‌اند؛ اظهاراتی که نگرانی‌هایی جدی در جامعه فوتبال ایجاد کرده است. این ادعاها، فارغ از ضرورت بررسی دقیق و اثبات آنها، نمی‌توانند بدون پاسخ روشن و رسیدگی شفاف رها شوند. سکوت، انکار یا موکول کردن پاسخگویی به‌آینده، تنها میدان را برای گسترش شائبه‌ها باز می‌گذارد. بی‌تردید، نبود رسیدگی جدی و برخورد متناسب با موارد احتمالی فساد، می‌تواند زمینه تکرار چنین اتفاقاتی را فراهم کند و اعتماد عمومی به سلامت رقابت‌ها را بیش از پیش تحت‌تأثیر قرار دهد.

داوران نیز در این چرخه تنها مقصران ماجرا نیستند. فشارهای روانی، تهدیدها، رفتارهای خشونت‌آمیز و فضای ملتهب فوتبال، شرایطی ایجاد کرده که حمایت از داوران و تأمین امنیت و آرامش آنها به یکی از ضرورت‌های جدی تبدیل شده است. نمی‌توان از داوران انتظار قضاوتی باکیفیت داشت، اما در برابر فشارهای بیرونی و تهدیدهای احتمالی، حمایت کافی از آنها صورت نگیرد.

پرونده داوری فوتبال ایران، پرونده یک سوت اشتباه یا چند تصمیم جنجالی نیست؛ بلکه پرونده ساختاری است که باید درباره شیوه انتخاب، آموزش، نظارت، ارزیابی و برخورد با خطاها در آن شفاف‌سازی شود. مسأله اصلی این است که کمیته و دپارتمان داوران چه نقشی در مدیریت این وضعیت دارند و چه سازوکار مشخصی برای جلوگیری از تکرار اشتباهات و رسیدگی به ادعاهای فساد در نظر گرفته‌اند؟ در این پرونده تلاش داریم ابعاد مختلف این موضوع را بررسی کنیم و به پرسش‌هایی بپردازیم که پاسخ روشن به آنها می‌تواند گامی در مسیر بازسازی اعتماد به جامعه داوری فوتبال ایران باشد.

متخلفان حمایت می‌شوند، داوران زیر تیغ هجمه‌ها می‌روند

فنایی: با افشاگری بعد از بازنشستگی، فساد فوتبال برطرف نمی‌شود

سؤال و جواب

اشتباهات تأثیرگذار داوری، حاشیه‌های استفاده از VAR و افشاگری‌های اخیر برخی داوران بازنشسته درباره اتفاقات پشت پرده فوتبال ایران، بار دیگر عملکرد ساختار داوری و نحوه برخورد با تخلفات را زیر ذره‌بین برده است. در شرایطی که اعتماد به قضاوت‌ها با پرسش‌های جدی روبه‌رو شده، محمد فنایی، کارشناس داوری فوتبال ایران، معتقد است مشکلات داوری تنها به اشتباهات داخل زمین محدود نمی‌شود و ضعف نظارت، برخوردهای دوگانه انضباطی و حمایت نکردن از داوران نیز به این وضعیت دامن زده است. او در گفت‌وگو با ایران ورزشی، با انتقاد از افشاگری دیرهنگام برخی داوران بازنشسته، این پرسش را مطرح می‌کند که چرا افرادی که مدعی تهدید و اعمال فشار بوده‌اند، همان زمان سکوت کرده‌اند؟ فنایی همچنین با انتقاد از بلاتکلیفی پرونده‌های فساد و تفاوت در برخورد با تیم‌های بزرگ و کوچک، تأکید دارد که تا زمانی که متخلفان هزینه رفتارهای خود را نپردازند، داوری فوتبال ایران روی آرامش را نخواهد دید.

چرا به‌رغم ورود و استفاده از VAR، همچنان شاهد اشتباهات تأثیرگذار و مکرر داوری هستیم؟

داوری ما معضلات زیادی دارد که VAR یکی از آنهاست. متأسفانه VAR از جمله امکاناتی است که در کشور ما آن‌طور که باید مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و حتی نتیجه معکوس داشته است. بعضی داوران جرأت تصمیم‌گیری ندارند و تصمیم خود را به VAR می‌سپارند تا خیال‌شان راحت باشد که تصمیم‌شان جنجال و فشار به دنبال نخواهد داشت. مسأله دیگر این است که VAR در کشور ما اصلاً مطابق استانداردهای جهانی نیست. در دنیا دوربین‌های زیادی وجود دارد که از زوایای مختلف چیده شده‌اند و برای هر بازی، تعداد داوران حاضر در اتاق VAR نیز تغییر می‌کند، اما در ایران اصلاً چنین شرایطی وجود ندارد.

یکی از انتقادهای مطرح‌شده، تکرار نام بعضی داوران است. این مسأله تا چه اندازه می‌تواند اعتماد به داوری را خدشه‌دار کند؟

همان‌طور که خود دپارتمان داوری هم اعلام کرد، به‌دلیل نبود پروازهای کافی و مشکلات ترانسفر، دست‌شان در چیدمان داوران بسته است و سعی می‌کنند داوران را از استان‌های نزدیک به محل برگزاری هر مسابقه انتخاب کنند. این موضوع به مذاق تیم‌ها خوش نمی‌آید. برای مثال، یک داور را چندین بار برای قضاوت بازی‌های یک تیم خاص انتخاب می‌کنند که همین موضوع به‌خودی‌خود سوءظن ایجاد می‌کند؛ حتی اگر استان محل سکونت داور به محل برگزاری مسابقه نزدیک باشد. مسئولان فدراسیون برای هر تیمی که اعزام می‌شود، ده‌ها میلیون تومان فقط برای همراهان هزینه می‌کنند. خب، همین هزینه را صرف داوران کنید و برای آنها پرواز بگیرید تا امکان چیدمان متفاوت داوران فراهم شود.

در هفته‌های اخیر، انتقاداتی هم نسبت به نوع برخورد بعضی داوران با بازیکنان و نیمکت‌ها مطرح شده است. داوران ما از نظر مدیریت روانی مسابقه و کنترل تنش‌ها آموزش کافی دیده‌اند؟

متأسفانه مسأله دیگری که اخیراً به چشم می‌آید، همین است که بعضی داوران با مسئولان و بازیکنان رفتار خشونت‌آمیز دارند. آرامشی را که باید داشته باشند، ندارند و از مهارت‌های مدیریتی و روان‌شناختی لازم برخوردار نیستند. داوران موظف هستند نیمکت‌ها را آرام کنند، نه اینکه هر حرکتی را از طریق ارتباط گوشی به داوران ابلاغ کنند. همین ارتباط‌های گوشی هم خودش به یک معضل تبدیل شده و همه متوجه آن می‌شوند. این ناهماهنگی تنش به وجود می‌آورد؛ مثل بازی استقلال که در نهایت به جنجال کشیده شد.

این موضوع در ادامه نیز تأثیرات منفی بر داوران می‌گذارد و موجب افزایش استرس آنها می‌شود. به نظرم کمیته داوران و دپارتمان باید مرتب کلاس‌های آموزشی جدید برگزار کنند، قضاوت‌های انجام‌شده را آنالیز کنند، اشتباهات را به داوران گوشزد کنند و تأکید داشته باشند که با درگیری و خشونت نمی‌توان داوری کرد. هوادار و مربی به هر حرکت کوچکی اعتراض می‌کنند؛ چراکه به‌دلیل فشارهای موجود، خشم در میان فوتبالی‌ها بیداد می‌کند. در چنین شرایطی، داوران نباید هیزم به آتش این خشم بریزند.

در این بین، برخوردهای کمیته انضباطی با بازیکنان و مربیانی که به داوران توهین می‌کنند یا حتی داورانی که مرتکب اشتباه می‌شوند، بازدارندگی لازم را دارد؟

متأسفانه تصمیمات کمیته انضباطی هماهنگ نیست. بازیکنی که توهین یا رفتار زشتی انجام می‌دهد، جریمه کمی می‌شود، می‌بخشندش یا محرومیتش را به حالت تعلیق درمی‌آورند؛ در صورتی که نیاز به برخورد جدی‌تری وجود دارد. آرایی که در ایران صادر می‌شود، با رویه فوتبال دنیا متفاوت است. بازیکن رئال مادرید موی یک فرد را می‌کشد و چهار جلسه محروم می‌شود. به‌هرحال، یکی از معضلات ما برخوردهای سبک با خاطیان و در نظر گرفتن تنبیهات و جریمه‌های کم است.

متأسفانه با فشارهای جانبی، آیین‌نامه‌ها دستکاری می‌شوند و من تعجب می‌کنم که چنین اتفاقاتی رخ می‌دهد. باید کمیته داوران، دپارتمان داوری و همچنین فدراسیون از داوران حمایت کنند. یک داور را دو ماه محروم می‌کنند، اما بازیکن را دو جلسه محروم می‌کنند. متأسفانه کمیته انضباطی هم به‌درستی عمل نمی‌کند و گاهی داوران از حمایت لازم برخوردار نمی‌شوند.

در ماه‌های اخیر، تعدادی از داوران بازنشسته درباره اتفاقات پشت پرده داوری و فشارهایی که در دوران فعالیت خود تجربه کرده‌اند، افشاگری کرده‌اند. ارزیابی شما از این اظهارات چیست؟

مدتی است که افشاگری عده‌ای از داوران بازنشسته باب شده است. تعجب می‌کنم که این افراد چرا همان زمانی که این مسائل اتفاق افتاده، صحبت نکردند و حالا که مدت‌ها گذشته و دیگر در داوری حضور ندارند، این موارد را مطرح می‌کنند. در قانون هم اصل بر این است که موضوع در همان زمانی که اتفاق افتاده، مطرح شود.

بسیاری از این موضوعات مربوط به دوران حضور رئیس کمیته داورانی است که محکوم شده است. حالا اینکه پرونده همان رئیس به کجا رسیده، خود جای سؤال دارد. ما از این بابت گله‌مندیم که چرا وقتی مشخص شده فردی مرتکب اختلاس و فساد شده، پرونده‌اش بلاتکلیف مانده است. وقتی به چنین اتفاقاتی رسیدگی نمی‌شود، قطعاً تخلفات تکرار خواهند شد.

اگر در یک یا دو بازی به شما گفته‌اند به نفع تیم خاصی سوت بزنید، چرا به کارتان ادامه دادید و همان موقع موضوع را اعلام نکردید؟ اگر تهدیدتان کردند، چرا آن را مطرح نکردید؟ اخلاق و شخصیت ایجاب می‌کند که حقایق در زمان مناسب گفته شوند، حتی اگر به قیمت برکناری تمام شود.

شما معتقدید این افشاگری‌ها به داوری ایران کمک نمی‌کند؟

نمی‌گویم کمک نمی‌کند. بحث این است که این موارد باید باعث شوند کمیته داوران و کمیته انضباطی نظارت بیشتری داشته باشند تا چنین اتفاقاتی رخ ندهد. کمیته داوران و دپارتمان باید در چیدمان داوران به‌گونه‌ای عمل کنند که زمینه بروز این اتفاقات فراهم نشود. بحث فراتر از این صحبت‌هاست و معضلات ما یکی، دو تا نیست.

وقتی تیمی شاخص، به‌دلیل اینکه بازیکنش رفتار فیزیکی توهین‌آمیزی با داور دارد، مورد حمایت قرار می‌گیرد، این رفتارها خودبه‌خود در فوتبال رواج پیدا می‌کند. داوری را که یک عمر زحمت کشیده و تلاش کرده، در فضای مجازی تخریب می‌کنند و فشار و هجمه زیادی به او وارد می‌شود. اگر می‌خواهید رأی صادر کنید، عادلانه برخورد کنید و بازیکن را هم به همان اندازه تنبیه کنید.

رئیس فدراسیون فصل گذشته وعده داد هر کسی حتی از روی نیمکت نیم‌خیز شود، جریمه خواهد شد، اما این وعده‌ها همیشه در حد شعار بوده‌اند و نمی‌توانند به آنها عمل کنند. متأسفانه رفتارها با تیم‌های بالای جدول و تیم‌های ضعیف یکسان نیست.

یادداشت

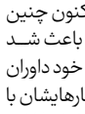

تورج حق‌وردی
کارشناس داوری

داوران جوان، اشتباهات تکراری

در مقطعی، تغییر نسل در داوری فوتبال انجام شد و داوران جوان‌تر روی کار آمدند. از آنجایی که زیرسازی اصولی برای پرورش نسل جدید صورت نگرفته است، برخی داوران فعال، با وجود تجربه‌ای که دارند، مرتکب اشتباهات زیادی می‌شوند. دلیل این موضوع آن است که بعضی داوران از طریق رابطه به این جایگاه رسیده‌اند و سلسله‌مراتب حضور در لیگ‌های پایین‌تر و سختی‌های این مسیر را پشت سر نگذاشته‌اند.

دلیل دیگر به حضور VAR در فوتبال ایران برمی‌گردد که نتیجه معکوسی داشته است. داوران هم اعتمادبه‌نفس خود را از دست داده‌اند و هم تنبل شده‌اند. آنها تصور می‌کنند اگر کمتر بدوند یا جایگیری مناسبی نداشته باشند، می‌توانند با مراجعه به کمک‌داور ویدیویی اشتباهات خود را جبران کنند. البته این مدل VAR که در کشور ما وجود دارد، با دوربین‌های ناکافی، نه‌تنها به نفع تیم‌ها نبوده، بلکه به ضرر آنها نیز تمام شده است. از طرف دیگر، با داورانی که مرتکب اشتباه می‌شوند، برخورد درستی صورت نمی‌گیرد. داوری که اشتباه می‌کند، هفته بعد هم برای قضاوت انتخاب می‌شود و همین موضوع انگیزه لازم برای افزایش دقت و بهبود عملکرد را از بین برده است. وقتی یک داور خودش از نظر فنی ضعیف باشد، با برگزاری کلاس‌های آموزشی اصلاح نمی‌شود. تا زمانی که پایه‌ها به‌درستی شکل نگیرند، هر اقدامی انجام شود، ساختار داوری اصلاح نخواهد شد. مجموعه این دلایل باعث شده است داوران ما نسبت به گذشته عملکرد ضعیف‌تری داشته باشند.

گاهی نیز تنش‌هایی میان خود داوران ایجاد می‌شود که اعصاب کمک‌داوران را به هم می‌ریزد. برای مثال، ایلدروم داور بسیار باتجربه‌ای است و تاکنون چنین رفتاری از او ندیده بودیم. تنش ایجادشده باعث شد او رفتار خشونت‌آمیزی از خود نشان دهد. خود داوران باید مراقب رفتارشان باشند و نباید با رفتارهایشان با اعصاب بازیکنان بازی کنند؛ چراکه بعضی رفتارها قابل جبران نیست.

افشاگری درباره فساد نیز یکی دیگر از معضلات اخیر داوری است. اگر این موضوعات در همان زمان مطرح می‌شد، امکان برخورد با خاطیان وجود داشت، اما طرح آنها در شرایط فعلی فایده‌ای ندارد. اکنون پرونده‌هایی مربوط به دو، سه سال پیش مطرح می‌شوند. در کشور ما همیشه تلاش می‌شود برخی موضوعات لاپوشانی شوند، اما حقیقت دیر یا زود روشن خواهد شد. طرح این موضوعات در شرایط فعلی، فشارها بر داوران را بیشتر کرده است.

یادداشت

اشکان خورشیدی
کارشناس داوری

داوری در تله VAR

داوری فوتبال ایران با مجموعه‌ای از چالش‌های به‌هم‌پیوسته روبه‌روست؛ از اتکای بیش از اندازه به فناوری کمک‌داور ویدئویی گرفته تا فشار روانی بر داوران و محدودیت در انتخاب نیروهای واجد شرایط. پرداختن به این مسائل و اصلاح ساختارهای موجود می‌تواند به افزایش اعتماد و آرامش در فوتبال کشور کمک کند.

اولاً، VAR برای کاهش خطاهای تأثیرگذار وارد فوتبال شد، اما استفاده از آن نباید استقلال و جسارت داور وسط را تضعیف کند. داوران ما بیش از اندازه به VAR متکی شده‌اند و این موضوع مطلوب نیست.

دوماً، اعتراض‌ها و بیانیه‌های پی‌درپی باشگاه‌ها و مربیان، فشار مضاعفی بر داوران وارد می‌کند و ممکن است تمرکز آنان را تحت تأثیر قرار دهد و مانع از برخورداری آنها از تمرکز لازم شود. در کنار این موضوع، محدود بودن شمار داوران در دسترس نیز کار کمیته داوران را دشوار کرده است. کنار رفتن برخی داوران از فهرست در سن ۴۵ سالگی، نبود داوران بین‌المللی در بعضی هفته‌ها و نیاز به لایسنس برای کار با VAR، همگی دامنه انتخاب را محدود می‌کند. افزایش شمار داوران دارای صلاحیت کار با VAR و فراهم کردن مجوزهای لازم می‌تواند دست کمیته داوران را برای انتخاب داور وسط و داور ویدئویی بازتر کند.

داوران ملی که پیش از این قضاوت می‌کردند، عملکرد بهتری داشتند و کمیته داوران باید در قبال این موضوع پاسخگو باشد. در بلندمدت نیز برگزاری دوره‌های آموزشی منظم و پرورش داوران جوان، زمینه رقابت بیشتر و افزایش شمار داوران آماده برای حضور در لیگ برتر را فراهم می‌آورد.

یکی از ظرفیت‌های کمتر استفاده شده در فوتبال ایران، بهره‌گیری از تجربه داوران بازنشسته در باشگاه‌هاست. حضور مشاوران داوری می‌تواند به آموزش قوانین و تغییرات روز فوتبال به بازیکنان و مربیان کمک کند و شناخت مشترک‌تری از تصمیم‌های داوری به وجود آورد. چنین آموزشی، در صورت تعریف دقیق مسئولیت‌ها و مدیریت تعارض منافع، ممکن است از بخشی از سوءتفاهم‌ها و اعتراض‌ها جلوگیری کند.

نگرانی درباره احتمال ایجاد ارتباط غیررسمی میان باشگاه‌ها و داوران نیز باید جدی گرفته شود. تدوین ضوابط شفاف، تعیین حدود فعالیت مشاوران و نظارت بر اجرای آنها می‌تواند مانع بروز شائبه شود و در عین حال، امکان استفاده از دانش و تجربه داوران را حفظ کند. بهبود داوری تنها با ورود فناوری یا تغییر در چینش داوران حاصل نمی‌شود؛ آموزش مستمر، حمایت از داوران در برابر فشارهای غیرضروری، گسترش نیروی متخصص و ارتباط آموزشی میان داوران و باشگاه‌ها نیز اهمیت دارد. اگر این اقدامات با ضوابط روشن و پاسخگویی همراه شوند، می‌توانند به کاهش تنش‌ها و تمرکز بیشتر بر کیفیت فوتبال کمک کنند.